

Maria FILIPIAK

UPADEK

Bibliografia wypowiedzi papieży Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka z lat 1979-2018

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I (2005) ss. 1326	V (2009) t. 2, ss. 980
II (2006) t. 1, ss. 1008	VI (2010) t. 1, ss. 1166
II (2006) t. 2, ss. 1065	VI (2010) t. 2, ss. 1390
III (2007) t. 1, ss. 1405	VII (2011) t. 1, ss. 1072
III (2007) t. 2, ss. 1065	VIII (2012) t. 1, ss. 960
IV (2008) t. 2, ss. 1099	VIII (2012) t. 2, ss. 952
IV (2008) t. 1, ss. 1280	IX (2013), ss. 336
V (2009) t. 1, ss. 1439	

IF – *Insegnamenti di Francesco* [Città del Vaticano]

- I (2013) t. 1, ss. 592
 I (2013) t. 2, ss. 983
 II (2014) t. 1, ss. 938
 II (2014) t. 2, ss. 949

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań–Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań–Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań–Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999
 AP 2 – Anioł Pański z Papieżem Janem Pawłem II, Città del Vaticano 1986, ss. 479
 ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980-

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Wymiar etyczny w życiu człowieka* (Audienca generalna, 20 XII), NPI, s. 168-171;
 toż: *La dimensione etica nella vita dell'uomo*, IGP I, s. 369-373.

1979

2. Encyklika *Redemptor hominis* (15 III), Città del Vaticano 1979, p. 1, 8, 9, 10, 18, 20; toż: *Lettera Encyclica Redemptor Hominis*, IGP II, 1, s. 550-660.

3. *Zwycięstwo wiary i miłości nad nienawiścią* (Przemówienie w obozie koncentracyjnym, Oświęcim-Brzezinka, 7 VI), NP II, 1, s. 683-686; toż: *Vittoria della fede e dell'amore sull'odio*, IGP II, 1, s. 1482-1487.

4. *Podmiotowe określenie człowieka w drugim opowiadaniu o stworzeniu* (Audienca generalna, 19 IX), NP II, 2, s. 159-164, p. 3; toż: *Nel secondo racconto della creazione la definizione soggettiva dell'uomo*, IGP II, 2, s. 323-333.

5. *Związek między pierwotną niewinnością i Odkupieniem dokonany przez Chrystusa* (Audienca generalna, 26 IX), NP II, 2, s. 187-193; toż: *Legame tra innocenza originaria e redenzione operata da Cristo*, IGP II, 2, s. 378-387.

6. *Wyrwać korzenie kłamstwa wojny* (Przemówienie do kombatanów, 20 X), NP II, 2, s. 394-396; toż: *Sradicare la menzogna della guerra mascherata da interessi di parte*, IGP II, 2, s. 789-792.

7. *Znaczenie pierwotnych doświadczeń człowieka* (Audienca generalna, 12 XII), NP II, 2, s. 663-667; toż: *I significati delle primordiali esperienze dell'uomo*, IGP II, 2, s. 1378-1385.

1980

8. *Nawrócenie jest dla człowieka drogą wyzwolenia* (Homilia podczas Mszy św., 20 II), NP III, 1, s. 180-182; toż: *La conversione a Dio è per l'uomo l'eterna via della liberazione*, IGP III, 1, s. 442-445.

9. *Wielki Post czasem nawrócenia* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 2 III), NP III, 1, s. 207-208; toż: *La quaresima, tempo di conversione*, IGP III, 1, s. 497-500.

10. *Odpowiadamy na gwałt modlitwą i miłością* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 III), NP III, 1, s. 233-234; toż: *Rispondiamo alla violenza con la preghiera, con l'amore*, IGP III, 1, s. 558-562.

11. *Cykl „poznania–rodzenia” i perspektywa śmierci* (Audienca generalna, 26 III), NP III, 1, s. 303-305; toż: *Il ciclo della conoscenza-generazione e la prospettiva della morte*, IGP III, 1, s. 737-748.

12. *Pożądliwość jest skutkiem zerwania przymierza z Bogiem* (Audienca generalna, 30 IV), NP III, 1, s. 431-433, p. 5; toż: *La concupiscenza è il frutto dell'alleanza con Dio*, IGP III, 1, 1026-1038.

13. *Radykalna zmiana znaczenia pierwotnej nagości* (Audienca generalna, 14 V), NP III, 1, s. 598-600; toż: *Radicale cambiamento del significato della nudità originaria*, IGP III, 1, s. 1365-1374.

14. *Ciało nie poddane duchowi rozbija jedność człowieka jako osoby* (Audienca generalna, 28 V), NP III, 1, s. 654-656; toż: *Il corpo non sottomesso allo spirito minaccia l'unità dell'uomo-persona*, IGP III, 1, s. 1492-1499.

15. *Dramat narkomanii* (Homilia podczas Mszy św., Castel Gandolfo, 9 VIII), NP III, 2, s. 195197; toż: *Per vincere la droga è necessaria la solidarietà*, IGP III, 2, s. 346-351.

16. *Manicheistyczne deformacje teologii ciała* (Audienca generalna, 15 X), NP III, 2, s. 475-479, p. 3; toż: *Valori evangelici e doveri del cuore umano*, IGP III, 2, s. 878-886.

17. Encyklika *Dives in misericordia* o Bożym miłosierdziu (2 XII), Città del Vaticano 1980, p. 4, 5; toż: *Lettera Enciclica Dives in Misericordia*, IGP III, 2, s. 1483-1574.

1981

18. Encyklika *Laborem exercens* (14 IX), NP IV, 2, s. 69-104, p. 4, 7, 11, 27; toż: *Lettera Enciclica Laborem Exercens*, IGP IV, 2, s. 216-266.

19. *Przebaczenie* (Audienca generalna, 21 X), NP IV, 2, s. 197-202; toż: *Il perdono è una grazia e un mistero del cuore umano*, IGP IV, 2, s. 469-477.

20. *Dziedzictwo i posłannictwo* (Przemówienie do uczestników kongresu „Kryzys Zachodu i posłannictwo duchowe Europy”, 12 XI), NP IV, 2, s. 263-265; toż: *L'importanza dell'eredità spirituale dell'Europa per il suo avvenire*, IGP IV, 2, s. 610-613.

21. *Posługując się środkami zbawienia, oczekujemy czujnie ostatecznego przyjsia* (Homilia podczas Mszy św. w parafii św. Franciszki Rzymskiej, 29 XI), NP IV, 2, s. 352-356; toż: *Con i mezzi di salvezza che Dio ci ha dati attendiamo vigilanti l'ultimo avvento*, IGP IV, 2, s. 786-793.

22. *Unikajmy wszelkiego rodzaju zła, otwierając się dla radości i modlitwy* (Homilia podczas Mszy św. w parafii Niepokalanego Serca Maryi, 13 XII), NP IV, 2, s. 425-428; toż: *Evitiamo ogni specie di male aprendoci alla gioia e alla preghiera*, IGP IV, 2, s. 936-941.

23. *Ciemności chcą zniszczyć życie* (Homilia podczas Mszy św. na zakończenie Roku Pańskiego, 31 XII), NP IV, 2, s. 564-566; toż: *Rendiamo testimonianza alla ricchezza di tutto il creato*, IGP IV, 2, s. 1282-1285.

1982

24. *Pokutuj i uwierz Ewangelii* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 24 II), NP V, 1, s. 283-285; toż: „*Accetta quest'amore!*”, IGP V, 1, s. 689-691.

25. *Odwolując się do przykładu Chrystusa, Wielki Post stanowi dla nas drogę prawdy, miłości i miłosierdzia* (Homilia podczas Mszy św. w parafii św. Andrzeja delle Fratte, 28 II), NP V, 1, s. 305-307; toż: *La quaresima, richiamandoci all'esempio di Cristo, è la via della verità, dell'amore e della misericordia*, IGP V, 1, s. 722-726.

26. *Patrzmy na krzyż z wdzięcznością i z poczuciem największej odpowiedzialności* (Homilia podczas Mszy św. w parafii św. Sebastiana, 21 III), NP V, 1, s. 427-430; toż: *Guardiamo la croce con gratitudine e con il senso della più grande responsabilità*, IGP V, 1, s. 959-964.

27. *Duch przekona świat o grzechu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 28 III), NP V, 1, s. 460-462; toż: *Riconciliazione e penitenza*, IGP V, 1, s. 1027-1030.

28. *Pojednanie z Bogiem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 4 IV), NP V, 1, s. 496-498; toż: *Pace e riconciliazione per i popoli della Palestina*, IGP V, 1, s. 1108-1112.

29. *Podstawowy problem ludzkiego życia* (Homilia podczas Mszy św. dla młodzieży, 14 V), NP V, 1, s. 729-734; toż: *Ogni persona deve sentirsi protagonista della propria salvezza*, IGP V, 2, s. 1668-1677.

30. *Dobro – zło* (Homilia podczas Mszy św., Rimini, 29 VIII), NP V, 2, s. 322-325; toż: *Vivere un cristianesimo maturo non comporta una fuga dal mondo*, IGP V, 3, s. 339-346.

31. *Ból i potępienie okrutnej zbrodni* (4 IX), NP V, 2, s. 335; toż: *Dolore e condanna per l'efferato delitto*, IGP V, 3, s. 370.

32. *Nauka powinna przyczyniać się do prawdziwego postępu człowieka* (Przemówienie do uczestników zjazdu zorganizowanego przez Krajową Akademię Nauk w 200-lecie założenia, 21 IX), NP V, 2, s. 403-405, p. 2; toż: *La scienza deve contribuire al vero progresso dell'uomo*, IGP V, 3, s. 511-515.

33. *Kryzys Europy jest kryzysem chrześcijaństwa w Europie* (Przemówienie do uczestników sympozjum, 5 X), NP V, 2, s. 502-506; toż: *La crisi della cultura europea è la crisi della cultura cristiana*, IGP V, 3, s. 689-696.

34. *Nawrócenie i godność człowieka* (Przemówienie do Rady Sekretariatu Synodu Biskupów, 30 X), NP V, 2, s. 625-627; toż: *L'uomo, mediante la conversione riprende coscienza della propria dignità*, IGP V, 3, s. 975-979.

35. *Wolność, współpraca, uniwersalizm, służba człowiekowi – warunkami prawdziwego postępu kultury* (Przemówienie do przedstawicieli świata nauki i kultury Hiszpanii, 3 XI), NP V, 2, s. 685-690, p. 8; toż: *Libertà, cooperazione, universalità, servizio dell'uomo, condizioni per il vero avanzamento della cultura*, IGP V, 3, s. 1094-1103.

36. *Kształtowanie sumienia prawdziwie chrześcijańskiego* (Przemówienie do uczestników spotkania na temat moralności publicznej, 29 XI), NP V, 2, s. 873-875, p. 2; toż: *Formare coscienza autenticamente cristiane per restituire all'uomo sensibilità morale*, IGP V, 3, s. 1475-1478.

1983

37. *Wychowywać do przezwyciężania egoizmu w poszanowaniu niezbywalnej godności człowieka* (Przemówienie do Rady Okręgu Lacjum, 10 II), NP VI, 1, s. 174-176; toż: *Educare al superamento degli egoismi nel rispetto della dignità inalienabile dell'uomo*, IGP VI, 1, s. 373-376.

38. *Pokuta – synonim nawrócenia* (Audiencja generalna, 16 II), NP VI, 1, s. 202-205; toż: *La quaresima e l'Anno Santo della Redenzione ci invitano alla penitenza*, IGP VI, 1, s. 430-438.

39. *Pielęgnować ducha ofiary, nie pozwalajmy, aby zwyciężyły pokusy* (Przemówienie do wiernych w parafii NMP od Wykupu Niewolników i św. Hadriana Męczennika w Villa Albani, 20 II), NP VI, 1, s. 222-224; toż: *Coltivando lo spirito di sacrificio non permettiamo alle tentazioni di prevalere*, IGP VI, 1, s. 471-474.

40. *Przypowieść o synu marnotrawnym wezwaniem do wielkopostnego rozważania* (Przemówienie do uczniów w Bazylice Watykańskiej, 16 III), NP VI, 1, s. 341-344; toż: *La parabola del figlio prodigo un invito alla meditazione quaresimale*, IGP VI, 1, s. 712-714.

41. *Spór Boga z człowiekiem o przyjęcie prawdy całego Objawienia* (Homilia podczas Mszy św. dla profesorów i studentów włoskich uniwersytetów, 17 III), NP VI, 1, s. 346-349; toż: *In Gesù è Dio a lottare con l'uomo, perchè questi accetti la verità della rivelazione*, IGP VI, 1, s. 724-730.

42. *Pojednanie z Bogiem i pojednanie między ludźmi* (Audiencja generalna, 18 V), NP VI, 1, s. 596-598; toż: *Riconciliazione con Dio e riconciliazione fra gli uomini*, IGP VI, 1, s. 1261-1271.

43. *Podstawa etyki chrześcijańskiej: związek pomiędzy prawdą i wolnością* (Audiencja generalna, 13 VII), NP VI, 2, s. 31035; toż: *L'etica cristiana si fonda sull'armonia tra verità e libertà*, IGP VI, 2, s. 68-78.
44. *Wolność osoby i moralność czynu ludzkiego* (Audiencja generalna, 20 VII), NP VI, 2, s. 45-46; toż: *Libertà della persona e moralità dell'atto umano*, IGP VI, 2, s. 93-103.
45. *Nasz świat potrzebuje nawrócenia* (Przemówienie w Grocie Massabielle, 14 VIII), NP VI, 2, s. 80-82; toż: *Conversione e penitenza per un mondo che ha smarrito la coscienza del peccato*, IGP VI, 2, s. 196-201.
46. *Sumienie – miejsce dialogu Boga z człowiekiem* (Audiencja generalna, 17 VIII), NP VI, 2, s. 109-113; toż: *La coscienza morale è il luogo del dialogo di Dio con l'uomo*, IGP VI, 2, s. 255-263.
47. *Perspektywa nadziei łączy się z drogą nawrócenia* (Homilia podczas Mszy św. zamykającej Katholikentag, 11 IX), NP VI, 2, s. 200-204; toż: *Il cammino della speranza per un ritorno alle radici spirituali dell'uomo*, IGP VI, 2, s. 457-465.
48. *Pokuta i pojednanie podstawowym wymiarem chrześcijańskiej egzystencji* (Przemówienie na XI Synodzie Biskupów, 29 X), NP VI, 2, s. 411-413; toż: *Giustizia e pace nel richiamo evangelico alla conversione*, IGP VI, 2, s. 894-910.
49. *Widmo holokaustu nuklearnego wymaga poszukiwania stabilnego pokoju* (Przemówienie do uczestników XXIX Zgromadzenia Członków Paktu Atlantyckiego, 19 XI), NP VI, 2, s. 515-516; toż: *Lo spettro dell'olocausto nucleare impone la ricerca di una pace stabile*, IGP VI, 2, s. 1126-1127.
50. *Poszanowanie praw człowieka stanowi siłę prawdziwej demokracji* (Przemówienie do Trybunału Europejskiego, 12 XII), NP VI, 2, s. 621-623; toż: *Il rispetto dei diritti umani è la vera democrazia sociale*, IGP VI, 2, s. 1331-1335.
51. *Bezrobocie, narkomania i osamotnienie: trzy nieszczęścia zagrażające rodzinie* (Homilia podczas Mszy św. w parafii św. Jerzego Męczennika, 18 XII), NP VI, 2, s. 649-651; toż: *Disoccupazione, droga e solitudine: tre mali che minacciano la famiglia*, IGP VI, 2, s. 1386-1390.

1984

52. *Do członków Komisji Badania i Zwalczenia Narkomanii* (19 I), ORpol. 5(1984) nr 3, s. 10, 21; toż: *Esortazione a rafforzare la famiglia per combattere la droga*, IGP VII, 1, s. 114116.
53. *Pojednanie z Bogiem i z braćmi* (Audiencja generalna, 29 II), NP VII, 1, s. 258-261; toż: *Il perdono di Dio ci prova ad una conversione radicale*, IGP VII, 1, s. 566-573.
54. *Konieczne elementy dobrej i owocnej spowiedzi* (Audiencja dla grupy pielgrzymów, 3 III), NP VII, 1, s. 275-277; toż: *Ribaditi gli elementi necessari per una buona e fruttuosa confessione*, IGP VII, 1, s. 600-603.
55. *Zadośćuczynienie* (Audiencja generalna, 7 III), NP VII, 1, s. 290-294; toż: *Il Papa ricorda che la vita è una lotta contro il male*, IGP VII, 1, s. 631-639.
56. *Uznanie własnej winy* (Audiencja generalna, 14 III), NP VII, 1, s. 316-320; toż: *„L'esame di coscienza è confronto con la legge morale”*, IGP VII, 1, s. 681-688.
57. *Wyznanie grzechów* (Audiencja generalna, 21 III), NP VII, 1, s. 337-341; toż: *L'accusa personale delle colpe come elemento insostituibile della penitenza*, IGP VII, 1, s. 720-728.

58. *Osobisty charakter przebaczenia* (Audienca generalna, 28 III), NP VII, 1, s. 394-398; toż: *L'assoluzione è il „giudizio” di Dio sull'agire cattivo dell'uomo*, IGP VII, 1, s. 854-862.

59. *Duch skruchy* (Audienca generalna, 4 IV), NP VII, 1, s. 427-431; toż: *Nella conversione si riscopre l'impegno della vita cristiana*, IGP VII, 1, s. 919-927.

60. *Częsta spowiedź* (Audienca generalna, 11 IV), NP VII, 1, s. 456-460; toż: *Anche le colpe veniali infliggono ferite pericolose*, IGP VII, 1, s. 981-988.

61. *W obliczu narkomanii* (Spotkanie ze wspólnotą terapeutyczną „San Crispino”, 27 V), NP VII, 1, s. 702-704; toż: *La droga non si vince con la droga: occorre l'impegno serio della società*, IGP VII, 1, s. 1538-1541.

62. *Oczyszczenie pamięci* (Spotkanie z Radą Federalną Kościołów Ewangelickich, 14 VI), NP VII, 1, s. 799-801; toż: *La franca discussione degli avvenimenti storici elemento fondamentale nel progresso ecumenico*, IGP VII, 1, s. 1747-1751.

63. *Wrażliwość i solidarność ludzka dla przezwyciężenia alkoholizmu* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji na temat alkoholizmu, 22 VI), NP VII, 1, s. 871-872; toż: *Sensibilità e solidarietà umana per sconfiggere l'alcolismo*, IGP VII, 1, s. 1899-1901.

64. *Apartheid* (Przemówienie do Komitetu ONZ do walki z dyskryminacją rasową, 7 VII), NP VII, 2, s. 15-17; toż: *L'„apartheid” offende la dignità umana e mette in pericolo la pace mondiale*, IGP VII, 2, s. 35-39.

65. *„Tylko prawdziwa selekcja kulturalna może skutecznie przeciwstawić się eutanazji”* (Przemówienie do uczestników 54 Kursu zorganizowanego przez Katolicki Uniwersytet Najświętszego Serca, 6 IX), NP VII, 2, s. 154-156; toż: *„Solo una vera scelta culturale può opporsi efficacemente all'eutanasia”*, IGP VII, 2, s. 332-336.

66. *„Nie ma ustępstwa przed plagą narkomanii”* (Przemówienie do wspólnot terapeutycznych, 7 IX), NP VII, 2, s. 160-164; toż: *„Nessun cedimento davanti al male della droga”*, IGP VII, 2, s. 345-352.

67. *Jan Paweł II stwierdza: eutanazja i aborcja są sprzeczne z naturą* (Przemówienie do uczestników zjazdu Włoskiego Zrzeszenia Anestezjologów, 4 X), NP VII, 2, s. 365-367; toż: *Giovanni Paolo II ribadisce: Eutanasia e aborto sono contro natura*, IGP VII, 2, s. 748-752.

68. *Jeżeli Jezus umarł, aby dać nam życie, jaki sens ma nienawiść między braćmi?* (Przemówienie do więźniów w Reggio Calabria, 7 X), NP VII, 2, s. 406-408; toż: *Se Gesù è morto per darci la vita che senso ha l'odio tra fratelli?*, IGP VII, 2, s. 826-828.

69. *Adhortacja [...] Reconciliatio et poenitentia* (2 XII), NP VII, 2, s. 674-724; toż: *Esortazione Apostolica Reconciliatio et Poenitentia*, IGP VII, 2, s. 1352-1499.

70. *Pamięć o Hiroszimie dla nowego społeczeństwa* (Przemówienie do młodzieży, 7 XII), NP VII, 2, s. 742-744; toż: *Nel ricordo di Hiroshima per una nuova società*, IGP VII, 2, s. 1535-1538.

1985

71. *„Badajmy w świetle przykazań Bożych nasze sumienia, aby je uwolnić od grzechu”* (Homilia podczas Mszy św. w parafii Naszej Pani di Bonaria a Ostia Lido, 10 III), NP VIII, 1, s. 341-344; toż: *„Esaminiamo alla luce dei comandamenti divini le nostre coscienze per liberarle dal peccato”*, IGP VIII, 1, s. 630-635.

72. *W tajemnicy pojednania kryje się pełna prawda o człowieku* (Homilia podczas Mszy św. w Loretto, 11 IV), NP VIII, 1, s. 504-507; toż: *La riconciliazione dono di Dio e missione della Chiesa*, IGP VIII, 1, s. 1006-1011.

73. *Przejść od grzechu do nawrócenia znaczy świadczyć o Chrystusie Zmartwychwstałym* (Homilia podczas Mszy św. w parafii Pierwszych Męczenników Rzymskich, 21 IV), NP VIII, 1, s. 553-556; toż: *Passare dal peccato alla conversione significa testimoniare Cristo risorto*, IGP VIII, 1, s. 1097-1102.

74. *Międzynarodowa współpraca do walki z plagą narkotyków* (Audiencja dla pani Nancy Reagan, 4 V), NP VIII, 1, s. 608-609; toż: *Collaborazione internazionale per combattere il flagello della droga*, IGP VIII, 1, s. 1191-1193.

75. *Oreddie Ojca Świętego do więźniów* (Bruksela, 16 V), NP VIII, 1, s. 731-733; toż: „*Fratelli, amici, vi auguro la speranza di Gesù Cristo*”, IGP VIII, 1, s. 1419-1422.

76. *Solidarność – podstawowe słowo w historii robotniczej* (Przemówienie do świata pracy, Bruksela, 19 V), ORpol. 6(1985) nr nadzwyczaj., s. 32-33; toż: *Solidarietà, giustizia e partecipazione sono valori fondamentali per una nuova società*, IGP VIII, 1, s. 1526-1538.

77. *Alkoholizm: przewencyjna rola rodziny* (Przemówienie do uczestników zjazdu poświęconego alkoholizmowi, 7 VI), NP VIII, 1, s. 900-901; toż: *Alcolismo: il ruolo preventivo della famiglia*, IGP VIII, 1, s. 1740-1742.

78. *Jezus jest w tym więzieniu, bowiem jest on po stronie człowieka* (Homilia podczas Mszy św. w kobiecym więzieniu „Giudecca”, 17 VI), NP VIII, 1, s. 978-981; toż: *Cristo è qui, in questo carcere perchè crediate nell'amore di Dio*, IGP VIII, 1, s. 1886-1891.

79. *Bestia, Parsifal, Superman* (List do uczestników „Mityngu przyjaźni między narodami”, 6 VIII), NP VIII, 2, s. 94-96; toż: *Con Cristo un uomo pienamente uomo ed un mondo pienamente umano*, IGP VIII, 2, s. 205-208.

80. *Natchnienie i zgorzenie* (Homilia podczas Mszy św. dla Scholae Cantorum, 29 IX), NP VIII, 2, s. 406-409; toż: *La sacro musica deve esprimere la verità del mistero di Cristo*, IGP VIII, 2, s. 794-801.

81. *Narkomania i przemoc: dwa zła, które trzeba przezwyciężyć* (Przemówienie na spotkaniu z mieszkańcami Cagliari, 19 X), NP VIII, 2, s. 539-541; toż: *La droga e la violenza: due mali da sconfiggere*, IGP VIII, 2, s. 1046-1048.

82. *Eutanazja jest zbrodnią, z którą nie wolno ani współpracować, ani się zgadzać* (Przemówienie do grup roboczych z Papieskiej Akademii Nauk, 21 X), NP VIII, 2, s. 558-561; toż: *L'eutanasia è un crimine al quale non si può cooperare nè consentire*, IGP VIII, 2, s. 1080-1084.

83. *Profesorów i studentów łączy odpowiedzialność za prawdę* (Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie roku akademickiego, 25 X), NP VIII, 2, s. 578-580; toż: *Professori e studenti sono uniti dalla responsabilità per la verità*, IGP VIII, 2, s. 1118-1122.

84. *Manipulacje genetyczne stanowią wielkie ryzyko dla ludzkości* (Przemówienie do ambasadora Japonii przy Stolicy Apostolskiej, 28 X), NP VIII, 2, s. 589-591; toż: *Le manipolazioni genetiche grave rischio per l'umanità*, IGP VIII, 2, s. 1140-1143.

85. *Stosowanie eutanazji jest rezygnacją z wiedzy* (Przemówienie do uczestników kursu studyjnego, 15 XI), NP VIII, 2, s. 652-655; toż: *Il ricorso all'eutanasia è abdicazione della scienza*, IGP VIII, 2, s. 1262-1266.

86. *Okrutna przemoc niegodna człowieczeństwa* (Konsternacja i ból wobec zbrodniczego czynu w La Valletta, 27 XI), NP VIII, 2, s. 712-713; toż: „*Atroci violenze, indegne dell'umanità*”, IGP VIII, 2, s. 1387.

1986

87. *Państwo, które opłaca przerywanie ciąży, przyczynia się do wykonania wyroku śmierci* (Przemówienie do członków ruchu „Movimento per la Vita”, 25 I), NP IX, 1, s. 92-93; toż: *Lo stato che finanzia l'aborto concorre all'esecuzione di una sentenza di morte*, IGP IX, 1, s. 190-192.

88. *Uznaję nieprawość swoją* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 II), NP IX, 1, s. 245-247; toż: *Soltanto nella verità l'uomo si incontra con Dio*, IGP IX, 1, s. 473-475.

89. *Bóg nie jest przeciwko mnie* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 23 II), NP IX, 1, s. 250-251; toż: *„Il mio peccato è contro Dio, ma Dio non è contro di me”*, IGP IX, 1, s. 492-494.

90. *Penitemini!* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 2 III), NP IX, 1, s. 295-296; toż: *L'uomo non si abitua a vivere col peccato*, IGP IX, 1, s. 583-584.

91. *W stronę sakramentu pojednania* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 III), NP IX, 1, s. 367-369; toż: *Il Sacramento della Riconciliazione restituisce la gioia agli uomini*, IGP IX, 1, s. 717-720.

92. *Kościół wspiera pokojowe rozwiązania dramatycznej kwestii apartheidu* (Akredytacja ambasadora Ghany, 24 III), NP IX, 1, s. 427-428; toż: *La Chiesa incoraggia soluzioni non violente per il drammatico problema dell'„apartheid”*, IGP IX, 1, s. 849-851.

93. Encyklika *Dominum et Vivificantem* o Duchu Świętym w życiu Kościoła i świata (18 V), Città del Vaticano 1986, p. 13, 27, 33, 42, 46, 55, 65; toż: *Lettera Enciclica Dominum et Vivificantem*, IGP IX, 1, s. 1470-1623.

94. *Opatrzność Boża a obecność zła i cierpienia w świecie* (Audiencja generalna, 4 VI), ORpol. 7(1986) nr 6, s. 5; *La Divina Provvidenza e la presenza del male e della sofferenza nel mondo*, IGP IX, 1, s. 1758-1767.

95. *Opatrzność Boża przezwycięża zło w Chrystusie Odkupicielu* (Audiencja generalna, 11 VI), ORpol. 7(1986) nr 6, s. 5-6; toż: *La Divina Provvidenza supera il male in Gesù Redentore*, IGP IX, 1, s. 1800-1810.

96. *Opatrzność Boża a historyczne uwarunkowania człowieka w świetle Soboru Watykańskiego II* (Audiencja generalna, 18 VI), NP IX, 1, s. 913-919; toż: *La Divina Provvidenza e la condizione storica dell'uomo d'oggi alla luce del Concilio Vaticano II*, IGP IX, 1, s. 1841-1850.

97. *Projekt – Człowiek* (Przemówienie w ośrodku terapeutycznym dla narkomanów, 21 VI), ORpol. 7(1986) nr 6, s. 1, 4; toż: *La tossicodipendenza è una malattia dello spirito. Per vincerla occorre cambiare la qualità della vita*, IGP IX, 1, s. 1888-1893.

98. *Stwórca aniołów – istot wolnych* (Audiencja generalna, 23 VII), ORpol. 7(1986) nr 8, s. 5; toż: *Creatore degli angeli, esseri liberi*, IGP IX, 2, s. 282-292.

99. *Upadek zbuntowanych aniołów* (Audiencja generalna, 13 VIII), ORpol. 7(1986) nr 8, s. 6-7; toż: *La caduta degli angeli ribelli*, IGP IX, 2, s. 361-370.

100. *Zwycięstwo Chrystusa nad złym duchem* (Audiencja generalna, 20 VIII), ORpol. 7(1986) nr 8, s. 7; toż: *La vittoria di Cristo sullo spirito del male*, IGP IX, 2, s. 395-404.

101. *Tajemnica Odkupienia a rzeczywistość grzechu* (Audiencja generalna, 27 VIII), ORpol. 7(1986) nr 8, s. 7-8; toż: *Il male nell'uomo e nel mondo e il piano divino della salvezza*, IGP IX, 2, s. 421-430.

102. *Grzech człowieka a stan pierwotnej sprawiedliwości* (Audiencja generalna, 3 IX), ORpol. 7(1986) nr 9, s. 14; toż: *Il peccato dell'uomo e lo stato di giustizia originale*, IGP IX, 2, s. 524-532.

103. *Pierwszy grzech w dziejach człowieka* (Audiencja generalna, 10 IX), ORpol. 7(1986) nr 9, s. 14-15; toż: *Il primo peccato nella storia dell'uomo: „Peccatum originale”*, IGP IX, 2, s. 584-594.

104. *Powszechność grzechu w dziejach człowieka* (Audiencja generalna, 17 IX), ORpol. 7(1986) nr 9, s. 15; toż: *L'universalità del peccato nella storia dell'uomo*, IGP IX, 2, s. 628-639.

105. *Nauka Kościoła o grzechu pierwotnym* (Audiencja generalna, 24 IX), ORpol. 7(1986) nr 9, s. 15-16; toż: *L'insegnamento della Chiesa sul peccato originale*, IGP IX, 2, s. 701-711.

106. *Nauka Kościoła o grzechu pierwotnym (II)* (Audiencja generalna, 1 X), ORpol. 7(1986) nr 10, s. 5; toż: *Le conseguenze del peccato originale per l'intera umanità*, IGP IX, 2, s. 759-768.

107. *Stan człowieka upadłego (status naturae lapsae)* (Audiencja generalna, 8 X), ORpol. 7(1986) nr 10, s. 5-6; toż: *„Status” dell'uomo decaduto*, IGP IX, 2, s. 969-979.

108. *Grzech: złamanie przymierza* (Audiencja generalna, 29 X), ORpol. 7(1986) nr 10, s. 7; toż: *Peccato: rottura dell'alleanza con Dio*, IGP IX, 2, s. 1286-1296.

109. *Grzech osobisty* (Audiencja generalna, 5 XI), ORpol. 7(1986) nr 10, s. 7-8; toż: *Il peccato dell'uomo e il „peccato del mondo”*, IGP IX, 2, s. 1340-1349.

110. *Grzech jako „alienacja”* (Audiencja generalna, 12 XI), ORpol. 7(1986) nr 10, s. 8-9; toż: *Il peccato come alienazione dell'uomo*, IGP IX, 2, s. 1406-1417.

111. *Człowiek uwikłany w walkę z mocami ciemności* (Audiencja generalna, 10 XII), ORpol. 7(1986) nr 11-12, s. 9-10; toż: *„Porrò inimicizia...”: l'uomo coinvolto nella lotta contro le forze delle tenebre*, IGP IX, 2, s. 1908-1916.

112. *Protoewangelia zbawienia* (Audiencja generalna, 17 XII), ORpol. 7(1986) nr 11-12, s. 10; toż: *Il Protoevangelo della Salvezza*, IGP IX, 2, s. 1968-1976.

1987

113. *Nawrócenie jest odbudowaniem prawdy* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 4 III), ORpol. 8(1987) nr 3, s. 16-17; toż: *Quaresima: la ricostruzione della merita di tutto ciò che facciamo e che siamo*, IGP X, 1, s. 499-501.

114. *Priorytet wartości etycznych w życiu publicznym* (Spotkanie z przywódcami politycznymi kraju, Buenos Aires, 6 IV), ORpol. 8(1987) nr 6, s. 17; toż: *Senza il rispetto di norme etiche è impossibile una degna convivenza*, IGP X, 1, s. 1116-1121.

115. *Ludzkie życie nadal jest zagrożone: eutanazja, zabijanie nie narodzonych* (Przemówienie podczas Liturgii Słowa, Münster, 1 V), ORpol. 8(1987) nr 7, s. 24; toż: *Il diritto alla vita è il più fondamentale e il più sacro di tutti i diritti umani*, IGP X, 2, s. 1499-1506.

116. *Jedyna droga ku zjednoczonej duchowo Europie* (Homilia podczas Mszy św., Spira, 4 V), ORpol. 8(1987) nr 8, s. 24-25; toż: *Superare i contrasti internazionali tra i Paesi e i blocchi per un'Europa unita dall'Atlantico agli Urali*, IGP X, 2, s. 1593-1602.

117. *Jezus Chrystus przychodzi w mocy Ducha Świętego* (Audiencja generalna, 5 VIII), ORpol. 8(1987) nr 8, s. 7; toż: *Gesù Cristo viene nella potenza dello Spirito Santo*, IGP X, 3, s. 181-190.

118. *Jezus Chrystus ma moc odpuszczania grzechów* (Audienca generalna, 7 X), ORpol. 8(1987) nr 11-12; toż: *Gesù Cristo ha il potere di rimettere i peccati*, IGP X, 3, s. 811-821.

119. Encyklika *Sollicitudo rei socialis* (Città del Vaticano, 30 XII), p. 23, 30, 31, 36-40, 43, 45-47; toż: Lettera Enciclica nel XX Anniversario della „Populorum Progressio” *Sollicitudo Rei Socialis*, IGP X, 3, s. 1547-1664.

1988

120. *Liban chce żyć* (Homilia podczas Mszy św. w rycie syryjsko-maronickim, 2 II), ORpol. 9(1988) nr 2, s. 21; toż: „*Il Libano vuole vivere*”, IGP XI, 1, s. 332-338.

121. *Czy nie zapomnieliśmy zbyt pochopnie?* (Przemówienie podczas odwiedzin w obozie w Mauthausen, 24 VI), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 23-24; toż: *Cosa mai può tramandare ai posteri il nostro secolo se esistono ancora nel mondo i campi di sterminio?*, IGP XI, 2, s. 2141-2145.

122. *Chrystus jest Zbawicielem*, wyzwala bowiem człowieka z niewoli grzechu (Audienca generalna 27 VII), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 9; toż: *Gesù liberatore: egli libera l'uomo dalla schiavitù del peccato*, IGP XI, 3, s. 183-192.

123. *Chrystus wyzwala człowieka z niewoli grzechu do wolności w prawdzie* (Audienca generalna 3 VIII), ORpol. 9(1988) nr 8, s. 13; toż: *Cristo libera l'uomo dalla schiavitù del peccato verso la libertà nella verità*, IGP XI, 3, s. 205-216.

124. *Chrystus jest ofiarą przebłagalną „za grzechy całego świata”* (Audienca generalna 26 X), ORpol. 9(1988) nr 10-11, s. 21; toż: *Valore sostitutivo e rappresentativo del sacrificio di Cristo vittima di espiazione „per i peccati” di tutto il mondo*, IGP XI, 3, s. 1330-1341.

125. *Ostatnie słowa Chrystusa na krzyżu: „Ojcie odpuść im...”* (Audienca generalna, 16 XI), ORpol. 9(1988) nr 12, s. 26; toż: *Le ultime parole di Cristo sulla croce: „Padre, perdona loro...”*, IGP XI, 4, s. 1559-1568.

1989

126. *Zstąpił do piekieł* (Audienca generalna, 11 I), ORpol. 10(1989) nr 1-2, s. 17-18; toż: „*Discese agli inferi*”: *la potenza della morte sacrificale di Cristo*, IGP XII, 1, s. 74-83.

127. *Czas pokuty* (Audienca generalna, 8 II), ORpol. 10(1989) nr 1-2, s. 20; toż: *La Quaresima: richiamo speciale a riconoscere il primato a Dio nella vita quotidiana*, IGP XII, 1, s. 310-316.

128. *I wyprowadził swój lud z domu niewoli* (Homilia podczas Wigilii Paschalnej, 25 III), ORpol. 10(1989) nr 3, s. 6; toż: *Sull'orizzonte di noi tutti si svela la verità su di lui, il vivente*, IGP XII, 1, s. 658-659.

129. *List apostolski z okazji pięćdziesiątej rocznicy wybuchu II wojny światowej* (27 VIII), ORpol. 10(1989) nr 8, s. 35; toż: *Dalla memoria della guerra sale un'invocazione di pace che si fa insieme preghiera ed impegno concreto*, IGP XII, 2, s. 420-423.

1990

130. *Crollano muri, si aprono frontiere ma permangono enormi barriere tra le speranze di giustizia e la loro realizzazione nel mondo* [Upadają mury, otwierają się granice, ale bariery między nadzieją na sprawiedliwość a jej realizacją w świecie pozostają ogromne] (Przemówienie do Papieskiej Rady do spraw Kultury, 12 I), IGP XIII, 1, s. 58-62.

131. *Nawracajcie się* (Audienca generalna, 28 II), ORpol. 11(1990) nr 2-3, s. 3; toż: *La potenza della redenzione non conosce frontiere*, IGP XIII, 1, s. 554.

132. *Sam na sam z Ojcem* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 28 II), ORpol. 11(1990) nr 2-3, s. 6; toż: *La verità lacerante che Dio dice all'uomo nel segreto quaresimale: „Lasciatevi riconciliare”*, IGP XIII, 1, s. 559-561.

133. *Spotykamy się dziś na ruinach wieży Babel* (Przemówienie na Hradczanach, 21 IV), ORpol. 11(1990) nr 5, s. 22-24; toż: *Gli eventi di cui siamo testimoni dimostrano che l'Europa unita non è un'utopia del Medio Evo ma un traguardo raggiungibile*, IGP XIII, 1, s. 965-974.

134. *Etyczny wymiar aktualnych kryzysów: potrzeba solidarności między narodami* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, Meksyk, 8 V), ORpol. 11(1990) nr 6, s. 10; toż: *La solidarietà tra i popoli si rivela come il punto di partenza imprescindibile per affrontare i grandi crocevia della storia*, IGP XIII, 1, s. 1167-1171.

135. *Co Duch Święty mówi Kościołowi przez doświadczenia wschodniej i zachodniej Europy?* (Przemówienie do uczestników zebrania konsultacyjnego przed specjalnym zgromadzeniem Synodu Biskupów poświęconym Europie, 5 VI), ORpol. 11(1990) nr 6, s. 1, 16-17; toż: *Un reciproco scambio di doni e di esperienze tra le Chiese dell'Oriente e dell'Occidente per la nuova evangelizzazione dell'Europa*, IGP XIII, 1, s. 1512-1523.

136. *Miłość – zawsze potężniejsza niż grzech* (Homilia podczas Mszy św. w bazylice Matki Boskiej Większej, 8 XII), ORpol. 11(1990) nr 12, s. 8; toż: *Nella luce dell'Immacolata l'evento della „nuova Pentecoste”*, IGP XIII, 2, s. 1581-1584.

1991

137. *Pokuta jest warunkiem prawdziwej radości* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 13 II), ORpol. 12(1991) nr 2-3, s. 40; toż: *„Non possiamo qui vivere in altro modo se non ritornando a Dio”*, IGP XIV, 1, s. 368-370.

138. Encyklika *Centesimus annus* w setną rocznicę encykliki *Rerum novarum* (Rzym, 1 V 1991), p. 19, 22, 23, 27; toż: Lettera Enciclica *Centesimus Annus*, IGP XIV, 1, s. 953-1083.

139. *Niechaj nikt nie bogaci się kosztem bliźniego* (Homilia podczas Mszy św., Płock, 7 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 9-11; toż: *Mai a nessuno è lectio tendere ai beni materiali violando la legge morale o i diritti di un altro uomo*, IGP XIV, 1, s. 1559-1564.

140. *Ewangelia więzień* (Spotkanie z więźniami, Płock, 7 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 13-14; toż: *Sparisca per sempre nel mondo l'ignominis dei prigionieri politici*, IGP XIV, 1, s. 1568-1572.

141. *Na samym wstępie powstawania sprawiedliwszego świata i nowej Europy* (Spotkanie z korpusem dyplomatycznym, Warszawa, 8 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 25-27;

toż: *Dai profondi cambiamenti sociali rinasce la speranza di un'Europa dello Spirito*, IGP XIV, 1, s. 1600-1606.

142. *Uwierzyć nadziei wbrew nadziei* (Przemówienie do uczestników Konferencji poświęconej narkomanii i alkoholizmowi, 23 XI), ORpol. 13(1992) nr 2, s. 1517; toż: *Tossicodipendenze e alcolismo frustrano la persona proprio nella sua capacità di comunione e di dono*, IGP XIV, 2, s. 1248-1253.

1992

143. *Trzeba rozrywać serca, aby nie zaskorupiały w grzechu* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 4 III), ORpol. 13(1992) nr 6, s. 26-27; toż: *Occorre rientrare in se stessi perché il peccato non diventi abitudine*, IGP XV, 1, s. 549-551.

144. *Pokuta w Kościele – wspólnocie kapłańskiej i sakramentalnej* (Audiencja generalna, 15 IV), ORpol. 13(1992) nr 6, s. 40-41; toż: *Nella Chiesa, comunità sacerdotale e sacramentale, la Penitenza*, IGP XV, 1, s. 1106-1115.

145. *Śmierć nie ma już władzy nad człowiekiem* (Homilia podczas Wigilii Paschalnej, 18 IV), ORpol. 13(1992) nr 6, s. 31-32; toż: *In questa notte Cristo ha gettato la luce della vita sulla morte umana*, IGP XV, 1, s. 1126-1128.

146. *Potrzebny jest olbrzymi wysiłek by przezwyciężyć kryzys moralny* (Przemówienie do Polaków, 26 IV), ORpol. 13(1992) nr 6, s. 3536.

147. *Nauka społeczna Kościoła w służbie ewangelizacji* (Przemówienie do uczestników plenarnego zgromadzenia Papieskiej Rady „Iustitia et Pax”, 12 XI), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 30-31; toż: *Le nuove sfide della dottrina sociale della Chiesa*, IGP XV, 2, s. 545-548.

148. *Europejski człowiek pomiędzy Atlantykiem a Uralem drogą Kościoła* (Przemówienie do przewodniczących Konferencji Episkopatów Europy, 1 XII), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 19-21; toż: *L'incontro con i presidenti delle Conferenze Episcopali Europee*, XV, 2, s. 789-797.

1993

149. *Narzędziom zniszczenia i śmierci przeciwstawiamy nasze wołanie do Boga* (Przemówienie podczas modlitwy o pokój, Asyż, 9 I), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 7-8; toż: *„Alle guerre e ai conflitti vogliamo contrapporre la nostra concordia”*, IGP XVI, 1, s. 32-35.

150. *Wszyscy potrzebujemy nawrócenia* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 24 I), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 51-52; toż: *È il tempo convertirsi a Dio accogliendo il suo Vangelo di speranza e di pace*, IGP XVI, 1, s. 166-168.

151. *Trzeba żyć w całej prawdzie* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 24 II), ORpol. 14(1993) nr 4, s. 46-47; toż: *La Quaresima, tempo di conversione nella prospettiva della risurrezione e della vita*, IGP XVI, 1, s. 522-524.

152. *Nie ulegajcie zniechęceniu, uchwycie się nadziei* (Przemówienie podczas spotkania z więźniami, 10 V), ORpol. 14(1993) nr 7, s. 20-21; toż: *Non cedete mai alla tentazione dello scoraggiamento, aggrappatevi alla vita e alla speranza. La Chiesa è accanto a voi*, IGP XVI, 1, s. 1178-1181.

153. Encyklika *Veritatis splendor* (6 VIII), ORpol. 14(1993) nr 10, s. 4-47, p. 1-2, 11-12, 17, 21-23, 30, 49, 62-63, 68-70, 81, 91, 95, 100, 102, 104, 112, 118, 120; toż: Lettera Enciclica *Veritatis Splendor*, IGP XVI, 2, s. 156-375.

154. *Il crollo dei muri tra Est e Ovest ha reso più evidenti le scandalose barriere di povertà, violenza e oppressione che dividono l'umanità* [Upadek murów między Wschodem a Zachodem ukazał skandaliczne bariery biedy, przemocy i prześladowań, które dzieli ludzkość] (Przemówienie podczas akredytacji nowego Ambasadora USA, 2 IX), IGP XVI, 2, s. 596-599.

155. *Zadania dyplomatów w nowej sytuacji Europy* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego akredytowanego na Litwie, 5 IX), ORpol. 14(1993) nr 12, s. 14-16; toż: *La diplomazia ha il dovere di facilitare la vita democratica nelle Nazioni che escono da un regime totalitario*, IGP XVI, 2, s. 633-640.

1994

156. *Znak uniżenia i przemiany* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 16 II), ORpol. 15(1994) nr 4, s. 30; toż: *Oggi incomincia il tempo di una grande trasfigurazione*, IGP XVII, 1, s. 504-506.

157. *Nie wolno fałszować norm moralnych* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 20 II), ORpol. 15(1994) nr 4, s. 39; toż: *Con la risoluzione del Parlamento Europeo si è chiesto di legittimare un disordine morale*, IGP XVII, 1, s. 537-540.

158. *Przebaczyć i prosić o przebaczenie* (Homilia podczas Mszy św. w Zagrzebiu, 11 IX), ORpol. 15(1994) nr 11, s. 21-23; toż: *Il futuro delle Nazioni Balcaniche ha un solo nome: pace!*, IGP XVII, 2, s. 282-287.

1995

159. *Pojednajcie się z Bogiem* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 1 III), ORpol. 16(1995) nr 5, s. 20-21; toż: *Entriamo nell'„abisso della Passione di Cristo” per sperimentare la gioia della Risurrezione*, IGP XVIII, 1, s. 451-454.

160. *Rola kapłana w sakramencie pokuty* (Przemówienie do członków Penitencjarii Apostolskiej 18 III), ORpol. 16(1995) nr 5, s. 14-16; toż: *Lucidità di giudizio e carità pastorale per una dedizione sempre più generosa nel servizio penitenziale*, IGP XVIII, 1, s. 528-536.

161. *Ojciec miłosierdzia* (Homilia podczas Mszy św. w parafii Matki Bożej Różańcowej w Rzymie, 26 III), ORpol. 16(1995) nr 5, s. 24-25; toż: *L'omelia durante la celebrazione eucaristica*, IGP XVIII, 1, s. 866-870.

162. *Przesłanie z okazji 50. rocznicy zakończenia w Europie drugiej wojny światowej* (8 V), ORpol. 16(1995) nr 7, s. 4-10; toż: *Messaggio in occasione del 50° anniversario della fine in Europa della seconda guerra mondiale*, IGP XVIII, 1, s. 1236-1250.

163. *Polska potrzebuje dzisiaj ludzi sumienia* (Homilia podczas Mszy św. na wzgórzu „Kaplicówka”, Skoczów, 22 V), ORpol. 16(1995) nr 7, s. 26-28.

164. Encyklika *Ut unum sint* (25 V), ORpol. 16(1995) nr 6, s. 4-31, p. 11, 35; toż: Lettera Enciclica *Ut Unum Sint*, IGP XVIII, 1, s. 1434-1570.

165. *Podziały i bariery między ludźmi mogą zostać usunięte* (Przemówienie do członków ruchu Pax Christi, 29 V), ORpol. 16(1995) nr10, s. 42-43; toż: *I paesi produttori di armi sono moralmente responsabili per il grave indebitamento delle nazioni in via di sviluppo*, IGP XVIII, 1, s. 1593-1597.

1996

166. *Światła i cienie współczesnego świata* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 13 I), ORpol. 17(1996) nr 3, s. 25-28; toż: *Ciascun popolo deve essere disposto ad accogliere l'identità del suo vicino*, IGP XIX, 1, s. 58-66.

167. *Czas nawrócenia i pojednania z Bogiem i ludźmi* (Audienca generalna, 21 II), ORpol. 17(1996) nr 4, s. 59-60; toż: *Quaresima 1996: l'avvio corale di un cammino di conversione in preparazione al Grande Giubileo*, IGP XIX, 1, s. 384-392.

168. *Nawracajcie się i wiercie Ewangelii* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 21 II), ORpol. 17(1996) nr 4, s. 58-59; toż: *Nel Mercoledì delle Ceneri la verità sulla risurrezione*, IGP XIX, 1, s. 393-397.

169. *Znaczenie pokuty* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 25 II), ORpol. 17(1996) nr 6, s. 39-40; toż: *La penitenza: Un tema vitale per ogni uomo e per la stessa società*, IGP XIX, 1, s. 479-480.

170. *Miłość zwyciężyła nienawiść* (Orędzie Wielkanocne „Urbi et Orbi”, 7 IV), ORpol. 17(1996) nr 5, s. 44-45; toż: *Una preghiera sublime ed una concreta invocazione di riscatto*, IGP XIX, 1, s. 938-949.

171. *Dramat narkomanii* (Przesłanie na IX Międzynarodowy Dzień Walki z Narkomanią i Nielegalnym Handlem Narkotykami, 15 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 44-45; toż: *Aiutare i tossicodipendenti a riscoprire la loro dignità riattivando quelle personali risorse che erano state sepolte*, IGP XIX, 1, s. 1513-1514.

172. *II Synod Biskupów poświęcony Europie* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, Berlin, 23 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 26, p. 2; toż: *L'annuncio della convocazione della II assemblea straordinaria del Sinodo per l'Europa*, IGP XIX, 1, s. 1599-1602.

173. *Żydzi i chrześcijanie muszą bronić godności wszystkich ludzi* (Spotkanie z Centralną Radą Żydów, 23 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 27-28; toż: *L'esperienza del terrore nazionalsocialista ha dimostrato che senza il rispetto di Dio si perde anche il rispetto dell'uomo*, IGP XIX, 1, s. 1603-1607.

1997

174. *Na drodze modlitwy, nawrócenia i pokuty* (Audienca generalna, 12 II), ORpol. 18(1997) nr 4-5, s. 37-38, p. 3; toż: *Un itinerario spirituale di preghiera e di penitenza, inserito nel più ampio itinerario verso il Grande Giubileo*, IGP XX, 1, s. 264-270.

175. *Co znaczy nawrócić się?* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 12 II), ORpol. 18(1997) nr 4-5, s. 12; toż: *Elemosina, preghiera, digiuno: espressione dell'incontro intimo con Dio*, IGP XX, 1, s. 271-273.

176. *Najgłębszy sens wydarzeń Wielkiego Tygodnia* (Homilia podczas Mszy św. w kościele Najświętszego Zbawiciela „in Lauro” w Rzymie, 16 III), ORpol. 18(1997)

nr 4-5, s. 20-21; toż: *L'omelia durante la concelebrazione eucaristica*, IGP XX, 1, s. 304-307.

177. *Trzeba odbudować zranione i rozbite społeczeństwo* (Przemówienie do biskupów Bośni i Hercegowiny, 13 IV), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 15-16; toż: *Siamo con voi e saremo sempre con voi nel sostenere i vostri sforzi per riedificare la comunità cristiana*, IGP XX, 1, s. 683-687.

178. *Walka z narkomanią sprawą wszystkich ludzi* (Przemówienie do uczestników kongresu nt. narkomanii, 11 X), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 24-25; toż: *La lotta contro il flagello della tossicomania è dovere di ciascuno, secondo le proprie responsabilità*, IGP XX, 2, s. 531-535.

179. *Kościół potępia teorie rasistowskie* (Przemówienie do uczestników sympozjum na temat korzeni antyjudaizmu, 31 X), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 30-31; toż: *La Chiesa condanna con fermezza tutte le forme di genocidio e le teorie razziste che le ispirano o pretendono di giustificarle*, IGP XX, 2, s. 723-726.

1998

180. *Przypatrz się, człowieku, jaka jest twoja godność* (Homilia w Wigilię Paschalną, 11 IV), ORpol. 19(1998) nr 5-6, s. 31; toż: *Cristo sconfiggendo in questa Santa Notte la morte schiude dinanzi all'uomo le porte della vita e dell'immortalità*, IGP XXI, 1, s. 738-741.

1999

181. *Nie dajcie się zwyciężyć złu, ale zło dobrem zwyciężajcie* (Spotkanie czterech pokoleń, Meksyk, 25 I), ORpol. 20(1999) nr 4, s. 27-29; toż: *„America, terra di Cristo e di Maria!, tu hai un ruolo importante nella costruzione del mondo nuovo”*, IGP XXII, 1, s. 240-249.

182. *Czas nawrócenia* (Audiencja generalna, 17 II), ORpol. 20(1999) nr 4, s. 38-39; toż: *La Quaresima è il tempo di una particolare sollecitudine di Dio*, IGP XXII, 1, s. 386-392.

183. *Sakrament pojednania w Roku Wielkiego Jubileuszu* (Przemówienie do uczestników kursu zorganizowanego przez Penitencjarię Apostolską, 13 III), ORpol. 20(1999) nr 9-10, s. 32-34; toż: *L'anno giubilare, grazie al Sacramento della Penitenza, deve essere in mondo speciale anno del grande perdono e della piena riconciliazione*, IGP XXII, 1, s. 516-521.

184. *Sąd i miłosierdzie* (Audiencja generalna, 7 VII), ORpol. 20(1999) nr 9-10, s. 50-51; toż: *Giudizio e misericordia*, IGP XXII, 2, s. 42-50.

185. *Czyścić – niezbędne oczyszczenie przed spotkaniem z Bogiem* (Audiencja generalna, 4 VIII), ORpol. 20(1999) nr 11, s. 30-31; toż: *Il purgatorio: necessaria purificazione per l'incontro con Dio*, IGP XXII, 2, s. 108-111.

186. *Przezwyciężyć osobisty grzech i „struktury grzechu”* (Audiencja generalna, 25 VIII), ORpol. 20(1999) nr 11, s. 34-35; toż: *Combattere il peccato personale e le „strutture di peccato”*, IGP XXII, 2, s. 201-210.

187. *Kościół prosi o przebaczenie win swoich synów* (Audiencja generalna, 1 IX), ORpol. 20(1999) nr 11, s. 35-36; toż: *La Chiesa chiede perdono per le colpe dei suoi figli*, IGP XXII, 2, s. 250-257.

188. „*Wierzę w odpuszczenie grzechów*” (Audiencja generalna, 8 IX), ORpol. 20(1999) nr 11, s. 36-37; toż: „*Credo la remissione dei peccati*”, IGP XXII, 2, s. 286-294.

189. *Sakrament pokuty* (Audiencja generalna, 15 IX), ORpol. 21(2000) nr 1, s. 36-37; toż: *Il sacramento della Penitenza*, IGP XXII, 2, s. 347-355.

190. *Pojednanie z Bogiem i braćmi* (Audiencja generalna, 22 IX), ORpol. 21(2000) nr 1, s. 37-38; toż: *Riconciliazione con Dio e i fratelli*, IGP XXII, 2, s. 396-406.

191. *Obchody jubileuszowe muszą prowadzić do nawrócenia* (Przemówienie podczas spotkania z kardynałami i pracownikami Kurii Rzymskiej, 21 XII), ORpol. 21(2000) nr 2, s. 13-15; toż: „*Convertitevi e credete al Vangelo*”: *è questo il messaggio che vibrerà con intensità crescente nel corso dell'Anno Santo*, IGP XXII, 2, s. 1229-1235.

192. *Rok łaski i miłosierdzia* (Homilia podczas uroczystości otwarcia Drzwi Świętych, 25 XII), ORpol. 21(2000) nr 2, s. 19-20; toż: „*Chiesa di Roma, oggi il Signore ti visita per aprire davanti a te questo anno di grazia e di misericordia!*”, IGP XXII, 2, s. 1261-1264.

2000

193. *Przebaczamy i prosimy o przebaczenie* (Homilia podczas liturgii Dnia Przebaczenia, 12 III), ORpol. 21(2000) nr 6, s. 41-42; toż: *Perdoniamo e chiediamo perdono!*, IGP XXIII, 1, s. 351-355.

194. *Więzienie ma sens, gdy służy odnowie człowieka* (Jubileusz w więzieniach, 9 VII), ORpol. 21(2000) nr 9, s. 37-38; toż: „*Ho invocato per voi un segno di clemenza*”, IGP XXIII, 2, s. 61-65.

195. „*Metànoia*” – *konsekwencja spotkania z Chrystusem* (Audiencja generalna, 30 VIII), ORpol. 22(2001) nr 1, s. 39-40; toż: *La „metànoia”, conseguenza dell'incontro con Cristo*, IGP XXIII, 2, s. 286-295.

196. *Dialog między kulturami drogą do cywilizacji miłości i pokoju* (Orędzie na Światowy Dzień Pokoju, podpisane 8 XII), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 24-29, p. 8, 9, 19, 21; toż: *Dialogo tra le culture per una civiltà dell'amore e della pace*, IGP XXIII, 2, s. 1062-1076.

2001

197. *List apostołski Novo millennio ineunte na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000* (6 I), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 4-23, p. 6-8, 37, 50; toż: „*Nuovo Millennio Ineunte*”, IGP XXIV, 1, s. 38-127.

198. *Przebaczenie drogą do pokoju* (Orędzie na Wielki Post 2001 r., 7 I), ORpol. 22(2001) nr 3, s. 8-9; toż: „*La carità non tiene conto del male ricevuto*”, IGP XXIV, 1, s. 141-145.

199. *Budować przyszłość godną człowieka* (Audiencja generalna, 24 I), ORpol. 22(2001) nr 4, s. 44-45; toż: *L'impegno per un futuro degno dell'uomo*, IGP XXIV, 1, s. 216-222.

200. *Trzeba obalić mury i przewyciężyć nieufność* (Przemówienie podczas spotkania z intelektualistami, Kijów, 23 VI), ORpol. 22(2001) nr 9, s. 17-18; toż: *Sono venuto per rendere omaggio ai Sacrali della vostra storia e per unirmi con voi nell'invocare la protezione divina sul futuro*, IGP XXIV, 1, s. 1266-1274.

201. *Bóg karze i zbawia* (Audiencja generalna, 25 VII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 21-22; toż: *Cantico di Tobia: Dio castiga e salva*, IGP XXIV, 2, s. 78-85.

202. *Psalm 36 – przewrotność grzesznika i dobroć Boga* (Audiencja generalna, 22 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 24-25; toż: *Salmo 35: Malizia del peccatore, bontà del Signore*, IGP XXIV, 2, s. 183-189.

203. *Rasizm zniewagą Boga* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 26 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 30-31; toż: *Ogni retta coscienza non può non condannare decisamente il razzismo, peccato che costituisce grave offesa contro Dio*, IGP XXIV, 2, s. 194-195.

204. *Nienawiść, fanatyzm i terroryzm znieważają imię Boga* (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, sztuki i nauki, 24 IX), ORpol. 22(2001) nr 11-12, s. 24-25; toż: *L'odio, il fanatismo e il terrorismo profanano il nome di Dio e sfigurano l'autentica immagine dell'uomo*, IGP XXIV, 2, s. 427-435.

205. *Psalm 51 – zmiłuj się nade mną, Boże* (Audiencja generalna, 24 X), ORpol. 23(2002) nr 3, s. 52-53; toż: *Salmo 50: Pietà di me, o Signore*, IGP XXIV, 2, s. 607-614.

206. *Nie ma pokoju bez sprawiedliwości, nie ma sprawiedliwości bez przebaczenia* (Orędzie na XXXV Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 2002 r., 8 XII), ORpol. 23(2002) nr 2, s. 4-7; toż: „*Non c'è pace senza giustizia. Non c'è giustizia senza perdono*”, IGP XXIV, 2, s. 1081-1090.

2002

207. *Otwórzmy serca i umysły na wyzwania naszych czasów* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 10 I), ORpol. 23(2002) nr 3, s. 33-35; toż: *Non lasciamoci sopraffare dalla durezza di questi tempi. Apriamo piuttosto il cuore e l'intelligenza alle grandi sfide che ci attendono*, IGP XXV, 1, s. 32-38.

208. *Walka z szatanem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 II), ORpol. 23(2002) nr 4, s. 15; toż: *Preghiera, sacramenti, penitenza, Parola di Dio, vigilanza, digiuno: strumenti antichi e sempre nuovi per vincere le suggestioni del male*, IGP XXV, 1, s. 244-247.

209. *Niezastąpiona wartość sakramentu pokuty* (Przesłanie do spowiedników, 15 III), ORpol. 23(2002) nr 5, s. 15-16; toż: „*La celebrazione del Giubileo ci ha ottenuto una rinata consapevolezza del ruolo che il Sacramento della Penitenza svolge nella vita cristiana*”, IGP XXV, 1, s. 362-366.

210. *List apostolski motu proprio Misericordia Dei o niektórych aspektach sprawowania Sakramentu Pokuty* (7 IV), ORpol. 23(2002) nr 6, s. 4-7; toż: *Lettera Apostolica Misericordia Dei*, IGP XXV, 1, s. 503-511.

211. *Psalm 51 – błaganie pokutnika* (Audiencja generalna, 8 V), ORpol. 23(2002) nr 7-8, s. 49-50; toż: *Salmo 50: Pietà di me, o Signore*, IGP XXV, 1, s. 702-709.

212. *Pieśń Ha 3, 2-4. 13. 15-19 – Bóg przychodzi na sąd* (Audiencja generalna, 15 V), ORpol. 23(2002) nr 1-11, s. 41-42; toż: *Cantico: Abacuc 3, 2-4.13a. 15-19: Dio appare per il giudizio*, IGP XXV, 1, s. 738-745.

213. *Pieśń Iz 33, 13-16 – Bóg sędzieja sprawiedliwy* (Audiencja generalna, 30 X), ORpol. 24(2003) nr 1, s. 48-49; toż: *Cantico: Isaia 33, 13-16: Dio giudicherà con giustizia*, IGP XXV, 2, s. 644-650.

214. *Psalm 51 – błaganie grzesznika* (Audiencja generalna, 4 XII), ORpol. 24(2003) nr 3, s. 33-34; toż: *Salmo 50: Pietà di me, o Signore*, IGP XXV, 2, s. 817-822.

215. *Pieśń Jr 14, 17-21 – skarga udrczonego ludu* (Audiencja generalna, 11 XII), ORpol. 24(2003) nr 3, s. 34-35; toż: *Cantico: Geremia 14, 17-21: Lamento del popolo in tempo di fame e di guerra*, IGP XXV, 2, s. 865-871.

2003

216. *Aby pokonać szatana* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 9 III), ORpol. 24(2003) nr 4, s. 47; toż: *Purificare la coscienza, convertire il cuore alla vera pace*, IGP XXVI, 1, s. 336-338.

217. Posynodalna adhortacja apostolska *Ecclesia in Europa* (28 VI), ORpol. 24(2003) nr 7-8, s. 4-39, p. 2, 6, 19, 76, 106, 121, 124; toż: *Esortazione Apostolica Postsinodale Ecclesia in Europa*, IGP XXVI, 1, s. 1004-1083.

218. *Europo, nie zapominaj swojej historii!* (Homilia podczas Nieszporów, 28 VI), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 44-45; toż: „*Europa, non dimenticare la tua storia!*”, IGP XXVI, 1, s. 1088-1090.

219. *Przesłanie [...] w 60. rocznicę tragicznych wydarzeń na Wołyniu* (7 VII), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 58; toż: „*Il nuovo millennio esige che ucraini e polacchi si guardino con occhi riconciliati*”, IGP XXVI, 2, s. 38-40.

220. *Psalm 51 – błaganie pokutnika* (Audiencja generalna, 30 VII), ORpol. 24(2003) nr 11-12, s. 35; toż: *Salmo 50: Pietà di me, o Signore*, IGP XXVI, 2, s. 87-93.

221. *Pieśń Tb 13, 10-13. 15. 16c-17a – dziękczynienie za wyzwolenie narodu* (Audiencja generalna, 13 VIII), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 30-31; toż: *Cantico: Tobia 13, 10-13. 15. 16c-17a*, IGP XXVI, 2, s. 125-130.

222. *Budujmy świat bez wojen* (Przesłanie z okazji XVII międzynarodowego spotkania poświęconego modlitwie o pokój w Akwizgranie, 5 IX), ORpol. 24(2003) nr 11-12, s. 5-6; toż: *Il sogno di un mondo libero dalle guerre*, IGP XXVI, 2, s. 190-194.

223. *Pieśń Ez 36, 24-28 – Bóg swój lud odnowi* (Audiencja generalna, 10 IX), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 35-36; toż: *Cantico: Ezechiele 36, 24-28: Dio rinnoverà il suo popolo*, IGP XXVI, 2, s. 222-228.

224. *Zbaw nas od wszelkiego zła* (Bożonarodzeniowe orędzie „Urbi et Orbi”, 25 XII), ORpol. 25(2004) nr 2, s. 28; toż: „*Salvaci dai grandi mali che lacerano l'umanità, salvaci dalle guerre, salvaci dallo scoraggiamento*”, IGP XXVI, 2, s. 1018-1020.

2004

225. *Psalm 11 – Bóg nadzieją sprawiedliwego* (Audiencja generalna, 28 I), ORpol. 25(2004) nr 4, s. 40-41; toż: *Salmo 10: Nel Signore è la fiducia del giusto*, IGP XXVII, 1, s. 108-112.

226. *Psalm 15 – człowiek sprawiedliwy* (Audiencja generalna, 4 II), ORpol. 25(2004) nr 4, s. 41-42; toż: *Salmo 14: Chi è degno di stare davanti al Signore?*, IGP XXVII, 1, s. 142-147.

227. *Sakrament przebaczenia uzdrawia i uświęca* (Przemówienie do uczestników kursu zorganizowanego przez Penitencjarię Apostolską, 27 III), ORpol. 25(2004) nr 6, s. 27-28; toż: *Il Sacramento del perdono rigenera e santifica e, con l'Eucaristia, accompagna il cammino del cristiano verso la perfezione*, IGP XXVII, 1, s. 379-382.

228. *Psalm 30 – podzięką za wybawienie od śmierci* (Audiencja generalna, 12 V), ORpol. 25(2004) nr 7-8, s. 48-49; toż: *Salmo 29: Ringraziamento per la liberazione dalla morte*, IGP XXVII, 1, s. 588-594.

229. *Psalm 32 – szczęście uwolnionego od winy* (Audiencja generalna, 19 V), ORpol. 25(2004) nr 7-8, s. 49-50; toż: *Salmo 31: Ringraziamento per il perdono dei peccati*, IGP XXVII, 1, s. 635-641.

230. *Pieśń Ap 11, 17-18; 12, 10b-12b – sąd Boży* (Audiencja generalna, 26 V), ORpol. 25(2004) nr 7-8, s. 50-51; toż: *Cantico: Apocalisse 11, 17-18; 12, 10b-12a: Il giudizio di Dio*, IGP XXVII, 1, s. 668-674.

2005

231. *Pieśń Ap 11, 17-18; 12, 10b-12b – sąd Boży* (Audiencja generalna, 12 I), ORpol. 26(2005) nr 3, s. 42; toż: *Cantico dell'Apocalisse 11, 17-18; 12, 10b-12a: Il giudizio di Dio*, IGP XXVIII, 1, s. 38-42.

232. *Nawet w otchłani cierpienia może zwyciężać miłość* (Przesłanie z okazji 60. rocznicy wyzwolenia obozu w Oświęcimiu-Brzezince, 15 I), ORpol. 26(2005) nr 3, s. 10-11; toż: „*Davanti alla tragedia della Shoà a nessuno è lecito passare oltre*”, IGP XXVIII, 1, s. 51-54.

BENEDYKT XVI

2005

1. *Przebaczenie przemienia świat i buduje pokój* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Zesłania Ducha Świętego, 15 V), ORpol. 26(2005) nr 7-8, s. 21-23; toż: *Solo nel perdono si compie il vero rinnovamento del mondo*, IB I, s. 101-106.

2. *Psalm 130 z otchłani grzechu* (Audiencja generalna, 19 X), ORpol. 27(2006) nr 2, s. 54-55; toż: *Salmo 129: Dal profondo a te grido*, IB I, s. 686-691.

2006

3. *Ostatnie słowo należy nie do zła, ale do Chrystusa* (Audiencja generalna, 12 IV), ORpol. 27(2006) nr 5, s. 9-10; toż: *Il Triduo pasquale*, IB II, 1, s. 437-442.

4. *Chrystus odniósł zwycięstwo nad złem i śmiercią* (Audiencja generalna, 19 IV), ORpol. 27(2006) nr 5, s. 29-30; toż: „*Dio mi conceda di essere Pastore mite e fermo della sua Chiesa*”, IB II, 1, s. 472-478.

5. *Przybyć tu musiałem* (Przemówienie w byłym obozie koncentracyjnym Auschwitz-Birkenau, 28 V), ORpol. 27(2006) nr 6-7, s. 39-41; toż: „Dovevo venire”, IB II, 1, s. 724-729.

2007

6. *Odkryjmy piękno nawrócenia* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 11 III), ORpol. 28(2007) nr 4, s. 47; toż: „La conversione vince il male nella sua radice che è il peccato”, IB III, 1, s. 494-497.

7. *Przemocnej sile zła Chrystus przeciwstawił wszechmoc swej miłości* (Orędzie „Urbi et Orbi”, 8 IV), ORpol. 28(2007) nr 5, s. 26-28; toż: *Riaccendere la Fede di fronte alla prepotenza del Male*, IB III, 1, s. 642-645.

8. *Uczmy się pokory od św. Augustyna* (Homilia podczas Mszy św., 22 IV), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 9-11; toż: *Impariamo da Agostino l'umiltà della fede che depone la superbia saccente e si china entrando nella comunione della Chiesa*, IB III, 1, s. 712-717.

9. *Miłość bliźniego i sprawiedliwość w stosunkach międzynarodowych i między państwowych* (Przesłanie z okazji XIII Sesji Plenarnej Papieskiej Akademii Nauk Społecznych, 28 IV), ORpol. 28(2007) nr 7-8, s. 5-7; toż: *Ambiente, persona umana, valori dello spirito: tre sfide da affrontare con un convinto impegno a servizio della giustizia ispirata della carità*, IB III, 1, s. 741-745.

10. *Przez cichą, ofiarną modlitwę głosicie przesłanie miłości, która zwycięża ból, nałóg i śmierć* (Przemówienie w Guaratinguetà, Brazylia, 12 V), ORpol. 28(2007) nr 9, s. 30; toż: *Con il silenzio obblativo della preghiera consolate i cuori materni e paterni che piangono di dolore per i loro figli tossicodipendenti*, IB, III, 1, s. 832-834.

11. *Grzech jest trądem, który oszpeca człowieka i społeczeństwo* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 14 X), ORpol. 28(2007) nr 12, s. 41; toż: „La lebbra del peccato”, IB III, 2, s. 453-457.

12. *Maryja przypomina nam, że bez Boga nigdy nie pokonamy nienawiści i przemocy* (Rozważanie na placu Hiszpańskim, 8 XII), ORpol. 29(2008) nr 2, s. 38-39; toż: *Senza Dio gli uomini non possono sconfiggere l'odio e costruire la pace*, IB III, 2, s. 791-793.

2008

13. *Bóg zstąpił w otchłań grzechu, aby każdemu podać rękę* (Homilia podczas Mszy św. w niedzielę Chrztu Pańskiego, 13 I), ORpol. 29(2008) nr 2, s. 35-36; toż: *La pienezza del nostro desiderio di vita ci viene data nel Battesimo*, IB IV, 1, s. 67-70.

14. *Bierzcie przykład z tak wielu świętych spowiedników* (Przemówienie do uczestników kursu dla spowiedników, 7 III), ORpol. 29(2008) nr 4, s. 34-35; toż: *La misericordia di Dio più grande di ogni nostra colpa*, IB IV, 1, s. 371-373.

15. *Światło Chrystusa silniejsze niż ciemności zła* (Św. Paweł a nauka o grzechu pierwotnym) (Audycja generalna, 3 XII), ORpol. 30(2009) nr 2, s. 48-49; toż: *Anno Paolino: „Relazioni tra Adamo e Cristo. Linee essenziali della dottrina sul peccato originale”*, IB IV, 2, s. 753-757.

16. *Jeśli każdy myśli tylko o sobie, świat popada w ruinę* (Bożonarodzeniowe Orędzie „Urbi et Orbi”, 25 XII), ORpol. 30(2009) nr 2, s. 35-37; toż: *Il mondo va in rovina se ciascuno pensa solo a sè*, IB IV, 2, s. 925-928.

2009

17. *Nawrócenie jest drogą do jedności chrześcijan* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 25 I), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 28-29; toż: *Non c'è ecumenismo senza conversione*, IB V, 1, s. 133-138.

18. *Nasze modlitwy o jedność potwierdzajmy gestami pojednania* (Homilia podczas Nieszporów na zakończenie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan, 25 I), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 29-31; toż: *L'unità dei cristiani ha bisogno di gesti coraggiosi di riconciliazione*, IB V, 1, s. 139-143.

19. *Jedynie potęga miłości Boga wyzwoli nas z paraliżu ducha, jakim jest grzech* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 22 II), ORpol. 30(2009) nr 4, s. 46; toż: *Il primato del Vescovo di Roma è un servizio all'unità della Chiesa*, IB V, 1, s. 288-291.

20. *Chrystus zwyciężył śmierć i wszystkie ciemne moce* (Homilia podczas Mszy św., Luanda, 21 III), ORpol. 30(2009) nr 5, s. 46-47; toż: *Le decisioni definitive non distruggono la libertà*, IB V, 1, s. 469-473.

21. *Historia mozolnej wędrówki Boga z grzeszną ludzkością* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 60; toż: *Il dialogo tra le religioni apre il mondo alla giustizia e alla pace*, IB V, 1, s. 854-858.

22. *Wolność po długiej „zimie” dyktatury komunistycznej* (Homilia podczas Nieszporów, Praga, 26 IX), ORpol. 30(2009) nr 11-12, s. 15-16; toż: *La Chiesa vuole servire tutti*, IB V, 2, s. 268-271.

2010

23. *Nawrócenie oznacza dążenie do wysokiej miary życia chrześcijańskiego* (Audienca generalna, 17 II), ORpol. 31(2010) nr 5, s. 41-43; toż: *„L'uomo è polvere e in polvere ritornerà, ma è polvere preziosa agli occhi di Dio”*, IB VI, 1, s. 230-237.

24. *Brak miłości bliźniego rodzi niesprawiedliwość* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 17 II), ORpol. 31(2010) nr 5, s. 22-24; toż: *„All'origine di ogni ingiustizia c'è una mancanza di amore”*, IB VI, 1, s. 238-241.

25. *Bóg jest dobry i nie chce dla człowieka zła* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 III), ORpol. 31(2010) nr 5, s. 56-57; toż: *„Dio è buono e non vuole il male dell'uomo”*, IB VI, 1, s. 301-305.

26. *Bądźmy bezkompromisowi wobec grzechu, ale wyrozumiali dla ludzi* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 21 III), ORpol. 31(2010) nr 5, s. 58; toż: *Intransigenti con il peccato, indulgenti con le persone*, IB VI, 1, s. 390-394.

27. *Możliwość czynienia pokuty jest darem łaski* (Homilia podczas Mszy św. koncelebrowanej z członkami Papieskiej Komisji Biblijnej, 15 IV), ORpol. 31(2010) nr 6, s. 40-41; toż: *Cristo ci mostra la strada*, IB VI, 1, s. 502-506.

28. *Otoczajcie opieką ofiary nadużyć popełnionych w Kościele i bądźcie solidarni z kapłanami* (Homilia podczas Mszy św., Londyn, 18 IX), ORpol. 31(2010) nr 11,

s. 31-33; toż: *Dal dolore e dalla vergogna alla purificazione della Chiesa*, IB VI, 2, s. 245-249.

29. *Upadek bogów i wiara ludzi prostych* (Medytacja na rozpoczęcie I kongregacji generalnej, 11 X), ORpol. 31(2010) nr 11, s. 20-22; toż: *La caduta degli dei e la fede dei semplici*, IB VI, 2, s. 594-599.

30. *Jezus zawsze daje możliwość nawrócenia* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 31 X), ORpol. 31(2010) nr 12, s. 52; toż: „*Dio non esclude nessuno*”, IB VI, 2, s. 720-724.

2011

31. *Najcięższą niewolą jest grzech* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 13 III), ORpol. 32(2011) nr 5, s. 38-39; toż: *Questi tremendi eventi*, IB VII, 1, s. 331-335.

32. *W kwestii zła w człowieku i historii ostatnie słowo należy do Boga* (Przemówienie do uczestników kursu dla spowiedników, 25 III), ORpol. 32(2011) nr 5, s. 23-24; toż: *L'ultima parola sul male è della misericordia di Dio*, IB VII, 1, s. 378-381.

33. *Przyszłość wolna od nienawiści i zemsty jest możliwa* (Przemówienie podczas wizyty w Fosse Ardeatine, 27 III), ORpol. 32(2011) nr 5, s. 25-26; toż: *L'amore di Dio rispetta la libertà dell'uomo*, IB VII, 1, s. 389-394.

34. *Mocą Chrystusa zwyciężamy zło i czynimy dobro* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 3 IV), ORpol. 32(2011) nr 6, s. 57-58; toż: *L'ho ricordato con affetto*, IB VII, 1, s. 411-415.

35. *Kananejka wzorem nawrócenia* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 14 VIII), ORpol. 32(2011) nr 10-11, s. 52-53.

36. *Okrzyk trwogi otwierający bramy nieba* (Psalm 21), (Audienca generalna, 14 IX), ORpol. 32(2011) nr 12, s. 46-48.

37. *„Byłem w więzieniu, a przyszście do Mnie”* (Przemówienie podczas wizyty w rzymskim więzieniu w Rebibbi, 18 XII), ORpol. 33(2012) nr 2, s. 36-37.

2012

38. *Kiedy wydaje się, że Bóg nie słyszy* (Audienca generalna, 8 II), ORpol. 33(2012) nr 4, s. 46-48; toż: *Quando sembra che Dio non senta*, IB VIII, 1, s. 155-162.

39. *Miłość Boga jest silniejsza niż jakiegokolwiek zło* (Audienca generalna, 12 II), ORpol. 33(2012) nr 4, s. 53; toż: *L'amore di Dio più forte di ogni male*, IB VIII, 1, s. 171-175.

40. *W obecności Boga na pustyni* (Audienca generalna, 26 II), ORpol. 33(2012) nr 4, s. 54; toż: *Quando Dio è nel deserto*, IB VIII, 1, s. 246-250.

41. *Płomyk w ciemnościach nocy* (Orędzie „Urbi et Orbi”, 8 IV), ORpol. 33(2012) nr 5, s. 21-22; toż: *Quell'incontro che cambia la vita*, IB VIII, 1, s. 426-428.

42. *Dobroć Boga jest silniejsza od zła świata* (Homilia podczas Mszy św. z okazji 85. urodzin i rocznicy chrztu Benedykta XVI, 16 IV), ORpol. 33(2012) nr 6, s. 11-13; toż: *Festa in famiglia*, IB VIII, 1, s. 461-465.

43. *W czasach kryzysu potrzebujemy relacji opartych na bezinteresowności i miłości* (Spotkanie z przedstawicielami władz cywilnych i wojskowych, 2 VI), ORpol. 33(2012) nr 7-8, s. 17-18.

44. *Nadszedł czas, aby muzułmanie i chrześcijanie solidarnie położyli kres przemocy i wojnom* (Przemówienie podczas spotkania z młodzieżą Libanu, 15 IX), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 15-17; toż: *Il valore della fraternità nell'unità*, IB VIII, 2, s. 253-254.

45. *Tylko miłość może ocalić od upadku* (Przemówienie na placu Hiszpańskim, 8 XII), ORpol. 34(2013) nr 1, s. 35-36; toż: *Quella voce nel silenzio*, IB VIII, 2, s. 724-726.

2013

46. *Świat nie jest czymś, co się posiada, by rabować i wykorzystywać* (Audiencja generalna, 6 II), ORpol. 34(2013) nr 3-4, s. 43-45; toż: *Noi e Dio*, IB IX, s. 169-174.

47. *Należy powrócić do Boga, by przezwyciężyć rywalizacje i podziały* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 13 II), ORpol. 34(2013) nr 3-4, s. 27-28; toż: *Ritorno a Dio per superare rivalità e divisioni*, IB IX, s. 221-224.

FRANCISZEK

2013

1. *Bóg nigdy nie przestaje nam przebaczać* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 III), ORpol. 34(2013) nr 5, s. 16-17; toż: *Grande è la misericordia del Signore*, IF I, 1, s. 15-17.

2. *Nie bądźcie nigdy ludźmi smutnymi* (Homilia podczas Mszy św. w Niedzielę Palmową, 24 III), ORpol. 34(2013) nr 5, s. 29-31.

3. *Spójność między słowem a życiem* (Homilia podczas Mszy św. w bazylice św. Pawła za Murami, 14 IV), ORpol. 34(2013) nr 6, s. 18-19; toż: *La fede nasce dall'ascolto* IF, 1, s. 100-103.

4. *Błogosławiony wstyd* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 29 IV), ORpol. 34(2013) nr 6, s. 34-35.

5. *Prześladowanie, do którego podżega książę świata* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 4 V), ORpol. 34(2013) nr 7, s. 29.

6. *Diabeł zawsze nas oszukuje* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 14 V), ORpol. 34(2013) nr 7, s. 34-35.

7. *Wstyd Piotra* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 17 V), ORpol. 34(2013) nr 7, s. 37-38.

8. *Dobre maniery i złe przyzwyczajenia* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 18 V), ORpol. 34(2013) nr 7, s. 38-39.

9. *Skażeni przez kulturę odrzucania* (Audiencja generalna, 5 VI), ORpol. 34(2013) nr 8-9, s. 48-49; toż: *La cultura dello scarto*, IF I, 1, s. 278-283.

10. *Wolni od ambicji i karierowiczostwa* (Audiencja dla wspólnoty Papieskiej Akademii Kościelnej, 6 VI), ORpol. 34(2013) nr 8-9, s. 29-30; toż: *Niente carrierismo*, IF I, 1, s. 288-291.

11. *Święty Kościół złożony z grzeszników* (Audienca generalna, 2 X), ORpol. 34(2013) nr 11, s. 54-55; toż: *La Chiesa Una e Santa*, IF I, 2, s. 303-308.

12. *O świat wolny od antysemityzmu* (Audienca dla przedstawicieli rzymskiej gminy żydowskiej, 11 X), ORpol. 34(2013) nr 12, s. 15-16; toż: *Un cristiano non può essere antisemita!*, IF I, 2, s. 360-362.

13. *Jezus jest miłosierny i nieustrudzenie przebacza* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 3 XI), ORpol. 35(2014) nr 1, s. 51-52.

2014

14. *Słowa, które zabijają* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 II), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 52-53; toż: *Riconciliamoci con i nostri fratelli*, IF II, 1, s. 183-185.

15. *Zdrowo jest się zawstydzić* (Audienca generalna 19 II), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 44-46; toż: *Quando Dio ci perdona sentiamo la pace nel cuore*, IF II, 1, s. 190-196.

16. *Mężczyźni i kobiety należący do mafii, nawróćcie się!* (Spotkanie modlitewne zorganizowane przez stowarzyszenie „Libera”, 21 III), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 34; toż: *Convertevi è ancora tempo per non finire all'inferno!*, IF II, 1, s. 302-303.

17. *Zbawienie jest darem* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 25 III), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 59-61.

18. *Rachunki Boga to nie bilans przedsiębiorstwa* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 28 III), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 62-64.

19. *Któż z nas nie jest grzesznikiem?* (Nabożeństwo pokutne, 28 III), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 39-40; toż: *Non dimenticare le viscere di Misericordia di Dio*, IF II, 1, s. 335-337.

20. *Miłosierdzie Boże jest jak czuły gest* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 7 IV), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 79-81.

21. *Krzyż to nie ozdoba* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 8 IV), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 82-84.

22. *Diabeł pojawia się również w XXI wieku* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 11 IV), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 88-90.

23. *Dziś także zabija się w imię Boga* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 2 V), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 97-99.

24. *Święci to nie herosi, lecz pokorni grzesznicy* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 9 V), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 109-111.

25. *Jezus wymaga od nas odwagi, by powstrzymać nienawiść* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 12 VI), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 154-156.

26. *Za korupcję możnych płacą ubodzy* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 16 VI), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 160-162.

27. *Skrucha za grzechy korupcji* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 17 VI), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 163-165.

28. *Pokornie proszę o przebaczenie* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty z udziałem kilku ofiar nadużyć seksualnych ze strony duchownych, 7 VII), ORpol. 35(2014) nr 7, s. 6-7; toż: *Dobbiamo essere forti contro abusi su minori*, IF II, 1, s. 403-405.

29. *Problem zła w świecie* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 20 VII), ORpol. 35(2014) nr 8-9, s. 53-54.

30. *Z pokorą przynąć się do grzechu* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 4 IX), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 193-195.

31. *Grzech i czuły gest* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 18 IX), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 216-218.

32. *Szatan chce zniszczyć ludzkość* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 29 IX), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 232-234.

33. *Pamięć łaski i grzechu* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 7 X), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 244-246.

34. *Rachunek sumienia* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 10 X), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 250-251.

35. *Nikt nie jest wykluczony* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 12 X), ORpol. 35(2014) nr 11, s. 59.

36. *Z szatanem trzeba walczyć bronią prawdy* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 30 X), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 277-279.

37. *Prawdziwe nawrócenie sięga do kieszeni* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 18 XI), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 309-312.

38. *Nie ulegajmy smutkowi w obliczu zła* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 27 XI), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 322-324.

39. *Rachunek sumienia* (Przemówienie do członków Kurii Rzymskiej, 22 XII), ORpol. 36(2015) nr 1, s. 38-43; toż: *La Curia Romana e il Corpo di Cristo*, IF II, 2, s. 833-843.

40. *Potrzebujemy „leczenia” wszelkich ran i „leczenia się” z wszelkich zaniedbań* (Przemówienie do pracowników Watykanu i ich rodzin, 22 XII), ORpol. 36(2015) nr 1, s. 43-45.

2015

41. *Bóg zawsze wszystko przebacza* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 23 I), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 358-360.

42. *Bóg nie przebacza świętoszkom* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 3 III), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 402-404.

43. *Pozwólmy Jezusowi „zrobić porządek” w naszym sercu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 8 III), ORpol. 36(2015) nr 3-4, s. 49-50.

44. *Tam gdzie nie ma miłosierdzia, nie ma sprawiedliwości* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 25 III), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 423-425.

45. *Nasze wspólwinne milczenie* (Rozważanie na zakończenie Drogi Krzyżowej, 3 IV), ORpol. 36(2015) nr 5, s. 25.

46. *Bulla Misericordiae vultus* (11 IV), ORpol. 36(2015) nr 5, s. 4-15.

47. *Historia grzechu i łaski* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 30 IV), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 454-455.

48. *Kiedy milczenie staje się wspólwiną* (Orędzie na Światowy Dzień Migranta 2016, 12 IX), ORpol. 36(2015) nr 10, s. 10-12.

49. *Ćwiczmy się w przebaczeniu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 26 XII), ORpol. 37(2016) nr 1, s. 14-15.

2016

50. *Przebaczenie jako prawdziwe antidotum na urazę i zemstę* (Homilia podczas Mszy św., 1 I), ORpol. 37(2016) nr 1, s. 26-27.

51. *Święty grzesznik* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 19 I), ORpol. 37(2016) nr 2, s. 50-51.

52. *Od grzechu do zepsucia* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 29 I), ORpol. 37(2016) nr 2, s. 55-56.

53. *Nie ma pokory bez upokorzenia* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 1 II), ORpol. 37(2016) nr 2, s. 56-57.

54. *Okrywajcie grzesznika płaszczem miłosierdzia* (Przemówienie do misjonarzy miłosierdzia, 9 II), ORpol. 37(2016) nr 3-4, s. 38-39.

55. *Cierpliwość Boga* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 28 II), ORpol. 37(2016) nr 3-4, s. 59-60.

56. *Ojciec zawsze czeka na nasze nawrócenie* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 III), ORpol. 37(2016) nr 3-4, s. 57-58.

57. *Miłosierdzie i miłość zwyciężyły grzech* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 28 III), ORpol. 37(2016) nr 3-4, s. 14.

58. *Bóg jest większy od naszego grzechu* (Audiencja generalna, 30 III), ORpol. 37(2016) nr 3-4, s. 55-56.

59. *W kolejce z grzesznikami* (Audiencja generalna, 6 IV), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 35-36.

60. *Przy stole z grzesznikami* (Audienca generalna, 13 IV), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 36-37.
61. *Jezus staje po stronie płaczącej kobiety* (Audienca generalna, 20 IV), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 38-30.
62. *Nie utrudniajcie pojednania z Bogiem* (Audienca jubileuszowa, 30 IV), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 25-26.
63. *Dla Boga nikt nie jest ostatecznie stracony* (Audienca generalna, 4 V), ORpol. 37(2016) nr 6, s. 47-48.
64. *Logika Bożego objęcia* (Audienca generalna, 11 V), ORpol. 37(2016) nr 6, s. 48-50.
65. *Kobiety wolne od uprzedzeń i dyskryminacji* (Audienca generalna, 31 VIII), ORpol. 37(2016) nr 9, s. 31-32.
66. *Zabijanie w imię Boga jest szatanstwem* (Homilia podczas Mszy św. za ks. J. Hamela, 14 IX), ORpol. 37(2016) nr 10, s. 43-44.
67. *Miłosierdzie Boże jest potężniejsze od zła, w które uwikłany jest człowiek* (Audienca generalna, 14 IX), ORpol. 37(2016) nr 10, s. 56-57.
68. *Dwa filary: przebaczenie i dawanie* (Audienca generalna, 21 IX), ORpol. 37(2016) nr 10, s. 58-59.
69. *Kościół nie jest tylko dla dobrych* (Audienca generalna, 28 IX), ORpol. 37(2016) nr 10, s. 59-61.
70. *Aby przywrócić wolność tym, którzy weszli na złą drogę* (Audienca generalna, 9 XI), ORpol. 37(2016) nr 12, s. 44-45.
71. *Stawajmy się ludźmi zdolnymi do przebaczenia i pojednania* (Alokucja papieża podczas Konsystorza, 19 XI), ORpol. 37(2016) nr 12, s. 32-33.
72. List apostolski *Misericordia et misera* (30 XI), ORpol. 37(2016) nr 12, s. 4-12.
73. *Judasz i zablakana owca* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 6 XII), ORpol. 38(2017) nr 1, s. 40-42.

2017

74. *Kościół jest ludem grzeszników* (Audienca generalna, 9 VIII), ORpol. 38(2017) nr 9, s. 16-18.
75. *„Zero tolerancji” wobec nadużyć seksualnych* (Przemówienie do członków Papieskiej Komisji ds. Ochrony Nieletnich, 21 IX), ORpol. 38(2017) nr 10, s. 40-41.
76. *Kiedy znieczula się sumienie* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty [streszczenie], 28 IX), ORpol. 38(2017) nr 11, s. 44-45.
77. *Grzech postarza* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 8 XII), ORpol. 39(2018) nr 1, s. 45.

2018

78. *Grzech odgradza od Boga i od braci* (Audienca generalna, 3 I), ORpol. 39(2018) nr 2, s. 42-43.
79. *Sprzeciwiamy się logice wyższości kulturowej* (Homilia podczas Mszy św., Chile, 17 I), ORpol. 39(2018) nr 2, s. 16-17.

80. *Spółeczeństwo, które nie akceptuje cierpiących, jest społeczeństwem nieludzkim* (Homilia podczas Mszy św., Lima, 21 I), ORpol. 39(2018) nr 2, s. 32-33.

81. *Chrześcijanie zjednoczeni w prześladowaniach i męczeństwie* (Homilia podczas Nieszporów w święto Nawrócenia św. Pawła, 25 I), ORpol. 39(2018) nr 3-4, s. 14-15.

82. *Dwie historie biblijne* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty (streszczenie, 8 II), ORpol. 39(2018) nr 3-4, s. 52-54.

83. Adhortacja apostolska Ojca Świętego Franciszka *Gaudete et exsultate* o powołaniu do świętości w świecie współczesnym (19 III), p. 165.